

11. januar 1975 kl. 18.00.

Foredrag i Troms Arbeiderparti, Tromsø,

11. januar 1975.

(manuskript, utdrag).

Trålfrie soner, fiskerigrensespørsmålene.

FN's konferanse om havets folkerett kom under forhandlingene i Venezuela i fjor sommer ikke fram til endelige internasjonale rettsregler som skal gjelde for utnyttelsen av ressursene i havet og for statenes rett til å opprette økonomiske soner utenfor sine kyster. Havrettskonferansen vil fortsette forhandlingene om disse spørsmål i mars - mai i år og etter planen bringe dem til avslutning innen utgangen av året.

Inntil internasjonale rettsregler er etablert på dette området, er det etter Regjeringens oppfatning nødvendig å treffe midlertidige tiltak for å hindre en ødeleggende overbeskatning av fiskebestanden i havområdene utenfor Nord-Norges kyster og sikre kystbefolkningens adgang til disse fiskeressurser. Fangstvirksomheten og fornyelsesforholdene for de ulike fiskeslag i disse havområder har i lengre tid stilt seg slik at det nå haster med å treffe drastiske tiltak for å hindre at våre viktigste fiskesorter utsettes for en alvorlig og varig desimering. Dette problemet har vært akutt for

den norsk-arktiske torskestamme, som i fjor i virkeligheten var utsatt for et fritt og ubegrenset fiske. Det resulterte i totale fangstmengder for alle de nasjoner som fanger denne fisk, på nær det dobbelte av hva som ble ansett som en forsvarlig kvote. Samtidig har kystfiskere med faststående redskap funnet det stadig vanskeligere å drive sitt tradisjonelle fiske på de nærliggende grunner. Det er blitt anmeldt et stort antall redskapskollisjoner med trålere, med store tap av garn og line.

I Regjeringens erklæring av 26. september 1974 ble det gjort rede for de fiskeripolitiske tiltak den ville treffe. Denomfattet tre hovedtiltak:

- opprettelse av trålfrie soner i farvann utenfor Nord-Norge,
- en foreløpig utvidelse av fiskerigrensen til 50 nautiske mil utenfor Nord-Norge snarest mulig i løpet av 1975,
- fortsette arbeidet under FN's havrettskonferanse med å sikre kyststatene adgang til å opprette økonomiske soner på 200 nautiske mil.

Regjeringens opplegg i denne saken er blitt drøftet med de interesserte organisasjoner.

De har sluttet seg til opplegget.

Stortingets organer er blitt orientert om de skritt Regjeringen har tatt. Det er nå fremmet forslag om en lov om trålfrie soner utenfor den norske fiskerigrense. Proposisjonen er blitt behandlet av Stortingets forsterkede sjøfarts- og fiskerikomité som avga sin innstilling den 8. januar. Det er i Stortinget bred

enighet om lovforslaget. Den avsluttende behandling vil finne sted den 14. januar. Loven vil gi Regjeringen en generell fullmakt til å forby fiske med trål for nærmere avgrensede områder og for bestemte tidsrom i året. Det norske fiskerioppsyn kan treffe tiltak som er nødvendig for håndhevelsen av trålforbudet.

Regjeringen har hele tiden tatt sikte på at disse fiskeripolitiske tiltak skulle treffes etter drøftelser og i forståelse med andre berørte fiskerinasjoner. Som liten nasjon er det nødvendig at vi bygger på et folkerettslig grunnlag for de ordninger vi setter i verk for å vareta våre interesser. Dette gjelder i fiskerispørsmålene som på andre områder der nasjonenes interesser er kryssende. Vi må ha aktiv støtte og medvirkning fra myndighetene i de berørte fiskerinasjoner for å få trålforbudet respektert og for å treffe sanksjoner overfor eventuelle overtredelser. Bare gjennom samarbeid og i gjensidig forståelse vil nasjonene være i stand til å bevare havets ressurser for de folkegrupper som har disse ressurser som sitt levegrunnlag. En slik samarbeidets og forhandlingens vei er foreskrevet i de traktater og internasjonale rettsregler som Norge og de øvrige berørte nasjoner er bundet av.

På vegne av Regjeringen har havrettsminister Jens Evensen hatt mer eller mindre kontinuerlige drøftelser og forhandlinger med fiskerinasjoner i Øst- og Vest-Europa. Flere land har erklært seg beredt til å godta det norske opplegget. Alle har

akseptert prinsippet om trålfrie soner. Enkelte vest-europeiske fiskerinasjoner - Storbritannia, Tyskland og Frankrike - som tradisjonelt har drevet trålfiske i de farvann der det nå foreslås trålforbud, har reist innvendinger mot sonenes utstrekning, tiden for trålforbudet og norske myndigheters rett til å treffe sanksjoner mot disse lands fiskefartøyer som eventuelt kunne bryte trålforbudet. Det er også blitt hevdet at opprettelsen av trålfrie soner stiller i et nytt lys den spesielle avtale Norge har med Det europeiske fellesskap om å kunne selge vår fisk tollfritt til dette området. Vårt avtalebestemte samarbeid med EF ble således begrenset til i hovedsaken handel med industrivarer. Handelen med fisk ble en sak for seg, der tollfriheten er "betinget av opprettholdelsen av nåværende generelle konkurranseforhold i fiskerisektoren".

Forhandlingene med disse vest-europeiske land er nå kommet inn i den avgjørende og avsluttende fase. Fra norsk side har vi i samsvar med de plikter som internasjonale rettsregler pålegger oss, vist vilje til saklig samarbeid og til å ta rimelig hensyn til tradisjonell fiskevirksomhet av andre nasjoner.

Regjeringen vil fortsette drøftelsene med andre land for å komme fram til ordninger som kan aksepteres av alle. Vi regner med at et fellesmøte med Storbritannia, Frankrike og Tyskland litt senere

i denne måneden vil gi den endelige avklaring, slik at de trålfrie soner kan være etablert med en kort forsinkelse i forhold til det opprinnelige program.

For den norske kystbefolkning er denne saken av livsviktig betydning. Skal vi makte å opprettholde bosettingen i Nord-Norge, må Norge sammen med andre nasjoner treffe tiltak som går langt videre enn dem som hittil er praktisert, for å bevare fiskebestanden. Vi skal være fullt klar over at opprettelsen av de trålfrie soner ikke alene gir vern mot overbeskatning av fiskebestanden i Nord-Norges kystfarvann og i de nordlige havområder. Heller ikke en midlertidig utvidelse av fiskerigrensen til 50 nautiske mil gir løsningen på disse ressursproblemer. Dette kan bare være midlertidige tiltak i påvente av mer generelle reguleringer, basert på et internasjonalt retts og avtalesystem. Vi har foran oss en av de viktigste oppgaver menneskene har stått overfor. De skritt vi tar i dag må ikke forspille mulighetene for å nå de endelige, overordnede mål.

Dette er en mangesidig og vanskelig sak som vi bare står ved begynnelsen av. Vern om ressursene i havet og retten til å utnytte disse ressurser er en

sak som det enkelte land ikke alene kan finne løsningen på. Nasjonenes fiskerivirksomhet og fiskeripolitiske tiltak er knyttet sammen og de virker alle på det felles naturgrunnlag. Vi har mange tusen fiskere som virker langs fremmede lands kyster og i internasjonale farvann. Reguleringen av fisket i visse soner forskyver fangstintensiteten til andre soner. Nasjonale rettigheter i kystsoner knyttes sammen med utnyttelsen av ressursene i internasjonale farvann. Vern om levende ressurser må ses i sammenheng med utnyttelsen av fysiske ressurser i havet og på havbunnen. Det er disse og en rekke andre spørsmål som FN's Havrettskonferanse må finne varige løsninger på. Som en del av det internasjonale avtaleverk som her må opprettes har Norge sammen med enkelte andre land arbeidet med å sikre kyststatens rett til å opprette økonomiske soner på 200 nautiske mil.

Sokkelgrenseforhandlingene med Sovjetunionen.

I siste uke av november i fjor ble det ført forhandlinger i Moskva om opptrekkingen av grensen mellom Norges og Sovjetunionens kontinentalsokkel i Barentshavet. En slik grensedragnings er av betydning for utnyttelsen av de ressurser som eventuelt forekommer på de to lands sokler.

Fra begge sider ble forhandlingene ført på grunnlag av rettslige synspunkter og i en saklig og vennskapelige atmosfære.

Fra norsk side la en fram forslag om en grense som følger midtlinjen, dvs. en linje hvor hvert punkt ligger like langt fra nærmeste punkt på de to staters kyster. Dette er den linje som vi mener følger av folkeretten, særlig Geneve-konvensjonen om kontinentalsokkelen av 1958, som både Norge og Sovjetunionen er part i.

Fra sovjetisk side ble det framholdt at det foreligger flere "særlige omstendigheter" som skulle tilsi at sokkelgrensen går lenger vest. Geneve-konvensjonen åpner mulighet for modifikasjon av den geografiske midtlinje når det foreligger slike "særlige omstendigheter", men det er klart at partene ofte vil ha ulike syn på hvilke omstendigheter som er av betydning for grenseopptrekkingen og hvilken innflytelse de eventuelt skal få.

Vi er på norsk side tilfreds med at disse viktige forhandlinger nå er kommet i gang, og regner med at de vil bli ført fram til avslutning i normalt tempo.

Det er ikke fastsatt noen dato for neste forhandlingsmøte, men det er sannsynlig at det blir på denne side av sommeren.

Tiltak for å bøte på skadene etter uværet.

Uværet i julen og nyttårshelgen har ødelagt

verdier for millioner kroner på bolighus, kaianlegg, fiskebåter og utstyr. Ødeleggelsene har vært særlig store i Nord-Norge. Regjeringen ba straks fylkesmennene om å innhente foreløpige oppgaver over skadenes omfang for å klarlegge behovet for øyeblikkelig hjelp. Naturskadefondet har allerede stilt kr. 500.000,- til disposisjon for fiskere i Hasvik kommune og kr. 100.000,- for fiskere i Måsøy kommune. Disse fiskerne fikk sine bruk ødelagt av uværet. Det er viktig å hjelpe de rammede til snarest mulig å komme tilbake til ordinære arbeidsforhold.

Naturskadefondet har 6 millioner kroner til rådighet på budsjettet for 1975. Dessuten står det igjen noen midler fra 1974. Det er imidlertid klart allerede nå at disse midlene ikke vil strekke til for å dekke de oppståtte skader. Regjeringen vil ta spørsmålet om ekstrabevilgninger opp med Stortinget når det foreligger en samlet oversikt over skadeomfanget. Naturskadefondet når ikke fram til alle etter de nåværende regler. Blant annet faller kommunene utenfor. Straks en har skaffet oversikt over skadenes omfang vil spørsmålet om nødvendig øyeblikkelig hjelp også til disse kategorier bli tatt opp til overveielse.